

LBRIS

We know
books

ANTONY C. SUTTON

*Wall Street
și Revoluția Bolșevică*

Traducere din limba engleză
de Costel Stăvărache

Prefață
de Ninel Ganea

ANACRONIC

Cuprins

Prefață de Ninel Ganea	7
Prefața autorului	19
1. Actorii scenei revoluționare	21
2. Troțki pleacă din New York pentru a desăvârși revoluția	27
3. Lenin și asistența germană pentru Revoluția Bolșevică	47
4. Wall Street și revoluția mondială	57
5. Misiunea Crucii Roșii americane în Rusia, 1917	83
6. Consolidarea și exportul revoluției	101
7. Întoarcerea bolșevicilor la New York	127
8. Broadway nr. 120, New York City	141
9. Guaranty Trust merge în Rusia	163
10. J.P. Morgan ajută puțin cealaltă parte	183
11. Alianța bancherilor și revoluția	191
Apendicele 1	203
Apendicele 2	207
Apendicele 3	213

Capitolul 1

Actorii scenei revoluționare

Dragă dle Președinte:

Cred că forma sovietică de guvernare este cea mai potrivită pentru poporul rus [...].

—Scrisoare către președintele Woodrow Wilson (17 octombrie 1918) din partea lui William Lawrence Saunders, președinte, Ingersoll-Rand Corp.; director, American International Corp.; și președinte adjunct, Banca Rezervelor Federale din New York

Prima pagină a acestei cărți ilustrează un desen al caricaturistului Robert Minor¹ din 1911 pentru *St. Louis Post-Dispatch*. Minor, artist talentat și scriitor, a fost, în același timp, revoluționar bolșevic, fiind arestat în Rusia, în 1915, sub acuzația de subversiune, și ulterior finanțat de către finanțiști importanți de pe Wall Street. Caricatura lui Minor ilustrează un Karl Marx bărbos și radios, stând pe Wall Street cu *Socialismul* sub braț și acceptând felicitările starurilor financiare J.P. Morgan, George W. Perkins, partenerul lui Morgan, ale unui John D. Rockefeller infatuat, John D. Ryan de la National City Bank și Teddy Roosevelt – identificat în principal prin faimoșii săi dinți – în fundal. Wall Street este decorat cu steaguri roșii. Mulțimea care aplaudă și pălăriile din aer sugerează că Marx trebuie să fi fost o figură populară în districtul financiar din New York.

Visa Robert Minor? Dimpotrivă, vom vedea că Minor avea motive solide să reprezinte alianța entuziastă între Wall Street și

LIBRIS | We know books

socialismul marxist. Personajele din caricatura lui Minor – Karl Marx (simbolizându-i pe viitorii revoluționari Lenin și Troțki), J.P. Morgan, John D. Rockefeller — și, firește, Robert Minor însuși, sunt, de asemenea, personaje principale în această carte.

Contradicțiile sugerate de caricatura lui Minor au fost măturate sub covorul istoriei pentru că nu se potrivesc spectrului conceptual acceptat al stângii și al drepte politice. Bolșevicii sunt la capătul din stânga al spectrului politic, iar finanțistii Wall Street la cel din dreapta; *prin urmare*, deducem că cele două grupuri nu au nimic în comun și orice alianță între ele este absurdă. Lucrurile care se opun acestui aranjament conceptual sunt respinse de obicei drept observații bizare sau erori nefericite. Istoria modernă prezintă o astfel de dualitate intrinsecă, iar dacă prea multe fapte inconfortabile au fost respinse și băgate sub preș, avem cu siguranță de-a face cu o istorie neadevărată.

Pe de altă parte, se poate observa că atât extrema stângă, cât și cea dreaptă a spectrului politic convențional sunt absolut colectiviste. Atât național-socialiștii (de exemplu, fasciștii), cât și socialiștii internaționaliști (de exemplu, comuniștii) recomandă sisteme politico-economice totalitare bazate pe putere politică nelimitată și coerciție individuală. Ambele sisteme solicită un control monopolist asupra societății. Dacă controlul industriilor reprezenta odată obiectivul lui J.P. Morgan și al lui J.D. Rockefeller, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, cercurile de putere ale Wall Street au înțeles că modalitatea cea mai eficientă de a câștiga un monopol de neclintit era să „jocă politic” și să facă societatea să lucreze pentru monopolști – în numele binelui și al interesului public. Această strategie a fost detaliată în 1906 de Frederick C. Howe în lucrarea sa *Confessions of a Monopolist*². Howe, să nu uităm, este și el un personaj în istoria Revoluției Bolșevice.

Prin urmare, o ambalare conceptuală alternativă a ideilor politice și a sistemelor politico-economice ar fi clasificarea în funcție de gradul de libertate individuală versus gradul de control politic centralizat. Într-o asemenea ierarhie, statul asistențial corporatist și socialismul sunt de aceeași parte a spectrului. Ca atare, vedem cum încercările de a obține controlul monopolist asupra societății pot avea etichete diferite, dar trăsături comune.

Prin urmare, o barieră în calea unei înțelegeri mature a istoriei recente este ideea că toți capitaliștii ar fi adversari de neînduplecat

ai tuturor marxiștilor și socialiștilor. Această idee eronată provine de la Karl Marx și i-a fost, fără îndoială, utilă scopurilor sale. În realitate, ideea este un nonsens. A existat o alianță continuă, deși ascunsă, între capitaliștii internaționali și socialiștii revoluționari internaționali – în interesul lor reciproc. Această alianță a fost trecută cu vederea pentru că istoricii – cu câteva excepții notabile – au o prejudecată inconștientă față de marxism și, prin urmare, nu văd posibilitatea unei asemenea alianțe. Cititorul cu o minte deschisă trebuie să țină seama de două lucruri: capitaliștii monopolști sunt adversari puternici ai antreprenorilor de tip *laissez-faire*; și, având în vedere slăbiciunile planificării socialiste centralizate, statul socialist totalitar reprezintă piața captivă perfectă pentru capitaliștii monopolști, dacă se poate face o alianță cu liderii socialiști de la putere. Să presupunem – și este doar o ipoteză în acest punct – că monopolștii capitaliști americani ar putea reduce Rusia planificată socialist la statutul unei colonii tehnice captive. Nu ar fi aceasta extensia logică internaționalistă, de secol al XX-lea, a monopolului căilor ferate al lui Morgan și al trustului petrolului deținut de Rockefeller la sfârșitul secolului al XIX-lea?

În afară de Gabriel Kolko, Murray Rothbard și revizioniști, istoricii n-au fost atenți la astfel de combinații de evenimente. Relatarea istorică, cu puține excepții, a intrat într-o dihotomie capitaliști versus socialiști. Studiul monumental și inteligibil al lui George Kennan privind Revoluția Rusă menține în mod consistent dihotomia fictivă Wall Street-Bolșevici³. *Russia Leaves the War* face o singură referință întâmplătoare la firma lui J.P. Morgan și niciuna la Guaranty Trust Company. Cu toate acestea, ambele organizații sunt menționate clar în documentele Departamentului de Stat, documente la care ne referim frecvent în această carte, și ambele sunt parte din dovezile importante prezentate aici. Nici auto-denumitul „bancher bolșevic” Olof Aschberg, nici Nya Banken din Stockholm nu sunt menționați de Kennan, deși ambii au fost personaje cheie în finanțarea bolșevicilor. Mai mult, în circumstanțe minore, dar totuși importante, cel puțin pentru argumentul nostru, Kennan comite erori factuale. De exemplu, Kennan spune că William Boyce Thompson, directorul Sistemului Federal de Rezerve, a părăsit Rusia pe 27 noiembrie 1917. Această dată a plecării i-ar face

imposibil să fie în Petrograd pe 2 decembrie 1917, pentru a transmite o cerere pentru un milion de dolari către Morgan în New York. În realitate, Thompson a părăsit Petrograd pe 4 decembrie 1918, la două zile după ce a trimis telegrama la New York. Apoi Kennan susține că, pe 30 noiembrie 1917, Troțki a ținut un discurs în fața sovietului din Petrograd, în care a menționat: „Astăzi am avut aici, la Institutul Smolnîi, doi americani aflați în legătură strânsă cu elemente americane capitaliste.” Potrivit lui Kennan, „este greu să-ți imaginezi cine ar fi fost acești doi americani, dacă nu Robins și Gumberg”. Însă, în realitate, Alexander Gumberg a fost rus, nu american. Mai mult, din moment ce Thompson se afla încă în Rusia pe 30 noiembrie 1917, cei doi americani care l-au vizitat pe Troțki erau mai mult decât probabil Raymond Robins, un promotor al mineritului devenit filantrop și Thompson, de la Banca Rezervelor Federale din New York.

Bolșevizarea Wall Street-ului era cunoscută în cercurile informate încă din 1919. Ziaristul financiar Barron a înregistrat o discuție cu magnatul petrolului E.H. Doheny în 1919 și a numit explicit trei finanțști importanți: William Boyce Thompson, Thomas Lamont și Charles R. Crane:

La bordul S.S. Aquitania, vineri seara, 1 februarie 1919.

Am petrecut seara cu familia Doheny. Dl Doheny a spus: nu poți crede și în democrație, și în socialism. Socialismul este otrava care distruge democrația. Democrația înseamnă oportunități pentru toți. Socialismul întreține speranța că un om poate să nu lucreze și să trăiască la fel de bine. Bolșevismul este adevăratul fruct al socialismului și, dacă vei citi mărturia interesantă din fața Comisiei Senatului de la mijlocul lui ianuarie, care îi arată pe toți acești pacifiști și pacificatori ca simpatizanți ai germanilor, socialiști și bolșevici, vei vedea că majoritatea profesorilor universitari din Statele Unite predă socialismul și bolșevismul și că 52 dintre aceștia se aflau în așa-numitele comisii de pace din 1914. Președintele Eliot de la Harvard predă bolșevismul. Cei mai răi bolșevici din Statele Unite nu sunt numai profesorii universitari, din categoria cărora face parte și președintele Wilson, ci și capitaliștii și soțiile capitaliștilor, și nimeni nu pare să știe despre ce vorbește. William Boyce Thompson predă bolșevismul și îl poate

converti și pe Lamont de la J.P. Morgan & Company. Vanderlip este un bolșevic, la fel și Charles R. Crane. Multe femei se alătură mișcării și nici ele, nici soții lor nu știu ce este și la ce duce. Henry Ford este un altul, la fel și majoritatea din cei 100 de istorici pe care Wilson i-a luat cu el în străinătate, în ideea nesăbuită că istoria îi poate învăța pe tineri demarcațiile geografice între rase, popoare și națiuni.⁴

Pe scurt, aceasta este o istorie a Revoluției Bolșevice și a urmărilor ei, însă una care se distanțează de abordarea conceptuală uzuală a distincției între capitaliști și comuniști. Istoria noastră postulează un parteneriat între capitalismul internațional de monopol și socialismul internațional revoluționar pentru beneficiul lor reciproc. Costul uman final al acestei alianțe a căzut pe umerii oamenilor obișnuiți, ruși și americani. Antreprenoriatul a fost discreditat și lumea a fost ghidată către planificarea socialistă ineficientă ca rezultat al acestor manevre monopoliste din lumea politicii și a revoluției.

Aceasta este și o poveste a trădării Revoluției Ruse. Țării, cu sistemul lor politic corupt, au fost respinși numai pentru a fi înlocuiți de persoanele avide de putere ale unui alt sistem politic corupt. Acolo unde Statele Unite și-ar fi putut exercita influența pentru a genera o Rusie liberă, a fost înfrânată de ambițiile câtorva finanțiști de pe Wall Street care, pentru propriile scopuri, puteau accepta o Rusie țaristă centralizată sau o Rusie marxistă centralizată, dar nu o Rusie liberă descentralizată. Și motivele pentru aceste afirmații vor deveni clare pe măsură ce vom prezenta istoria nespusă a Revoluției Ruse și urmările ei.⁵

Note:

1. Coperta prezentei ediții în limba română ilustrează o adaptare a acestui desen. (n.r.)
2. „Acestea sunt regulile companiilor mari. Ele au înlocuit învățăturile părinților noștri și se reduc la o maximă simplă: obține un monopol; lasă societatea să muncească pentru tine: și amintește-ți că cea mai bună din toate afacerile este politica, deoarece un grant legislativ, o franciză, o subvenție

sau o scutire de taxe este mai valoroasă decât un zăcământ Kimberly sau Comstock, pentru că nu necesită muncă, mentală sau fizică, cu atât mai puțin exploatarea ei.” (Public Publishing, Chicago, 1906, p. 157)

3. George F. Kennan, *Russia Leaves the War*, Atheneum, New York, 1967 și *Decision to Intervene. Soviet-American Relations, 1917-1920*, Princeton University Press, Princeton, 1958.
4. Arthur Pound și Samuel Taylor Moore, *They Told Barron*, Harper & Brothers, New York, 1930, pp. 13-14.
5. Există o istorie paralelă, de asemenea necunoscută, cu privire la mișcarea mahnovită, care a luptat atât împotriva „Albilor”, cât și împotriva „Roșilor” în Războiul Civil din 1919-20 (vezi Voline, *The Unknown Revolution*, Libertarian Book Club, New York, 1953). A existat, de asemenea, o mișcare „Verde”, care a luptat contra Albilor și Roșilor. Autorul n-a văzut o singură menționare a ei în vreo istorie a Revoluției Bolșevice. Cu toate acestea, Armata Verde avea 700 000 de oameni!

Capitolul 2

Troțki pleacă din New York pentru a desăvârși revoluția

Veți avea o revoluție, o revoluție teribilă. Ce curs va avea depinde mult de ceea ce dl Rockefeller îi spune dlui Hague să facă. Dl Rockefeller este un simbol al clasei conducătoare americane, iar dl Hague este un simbol al instrumentelor sale politice.

—Leon Troțki în *New York Times*, 13 decembrie 1938 (Hague era un politician din New Jersey.)

În 1916, anul care a precedat Revoluția Rusă, internaționalistul Leon Troțki a fost izgonit din Franța, în mod oficial datorită participării sale la conferința de la Zimmerwald, însă, fără îndoială, și din cauza articolelor sale polemice scrise pentru *Nașe Slovo*, un ziar rusesc tipărit în Paris. În septembrie 1916, Troțki a fost escortat politicos la granița cu Spania de către poliția franceză. Câteva zile mai târziu, poliția din Madrid l-a arestat și pus într-o celulă tip „clasa I” la un preț de 1,5 peseta pe zi. Ulterior, Troțki a fost dus la Cadiz, apoi la Barcelona, pentru ca, în final, să fie plasat la bordul navei Monserrat a Companiei Spaniole Transatlantice. Troțki și familia sa au traversat Oceanul Atlantic și a ajuns în New York pe 13 ianuarie 1917.

Și alți troțkiști au traversat Atlanticul spre vest. Un grup troțkist a obținut imediat suficientă influență în Mexic pentru a scrie Constituția de la Querétaro pentru guvernul revoluționar Carranza, dând astfel Mexicului distincția dubioasă de a fi primul stat din lume care a adoptat o Constituție de tip sovietic.

Cum a supraviețuit Troțki, care știa numai germană și rusă,

în America capitalistă? Potrivit autobiografiei sale, *Viața mea*, „singura mea profesie în New York a fost cea a unui socialist revoluționar”. Cu alte cuvinte, Troțki a scris ocazional articole pentru *Novii Mir*, ziarul socialist rus din New York. Totuși, știm că apartamentul familiei Troțki din New York avea frigider și telefon, iar familia se plimba ocazional cu o limuzină cu șofer. Acest mod de viață i-a derutat pe cei doi tineri fii ai lui Troțki. Când au mers odată într-o ceainărie, băieții își întrebau mama: „De ce nu vine șoferul?”¹ Stilul de viață al lui Troțki nu pare compatibil cu venitul declarat. Singurele fonduri primite în 1916 și 1917 și recunoscute de Troțki au fost 310 dolari, iar Troțki a spus că „a împărțit cei 310 dolari între 5 imigranți care se întorceau în Rusia”. Totuși, Troțki a plătit pentru o celulă de clasa I în Spania, familia Troțki a călătorit din Europa în Statele Unite, a obținut un apartament excelent în New York – plătind chiria pe 3 luni – și foloseau o limuzină cu șofer. Toate acestea din veniturile unui revoluționar sărac, obținute din câteva articole în ziarele rusești puțin circulate *Nașe Slovo* din Paris și *Novii Mir* din New York!

Joseph Nedava estimează venitul lui Troțki din 1917 la 12 dolari pe săptămână, „suplimentat de unele onorarii din prelegeri”². În 1917, Troțki a locuit în New York timp de 3 luni, din ianuarie până în martie. Aceasta înseamnă un venit de 144 de dolari de la *Novii Mir* și, să spunem, un altul de 100 de dolari în onorarii din prelegeri, adică un total de 244 de dolari. Din acești 244 de dolari, Troțki a putut să ofere 310 dolari prietenilor săi, să-și plătească apartamentul din New York, să-și întrețină familia și să aibă cei 10 000 de dolari care i-au fost confiscați în aprilie 1917 de autoritățile canadiene în Halifax. Troțki pretinde că cei care spun că a avut și alte surse de venituri sunt „bârfitori” care răspândesc „calomniile stupide” și „minciuni”, însă dacă nu cumva juca la cursele de cai din Jamaica, e greu de explicat situația sa. Evident, Troțki a avut o sursă de venituri nedeclarată.

Care era aceea? În *The Road to Safety*, autorul Arthur Willert afirmă că Troțki și-a câștigat traiul lucrând ca electrician pentru Studiourile de Film Fox. Alți autori s-au referit la alte ocupații, însă nu există dovezi că ar fi fost remunerat din alte activități decât din scris și vorbit. Multe cercetări s-au centrat pe faptul verificabil că, în 1917, când a plecat de la New York spre Petrograd

pentru a organiza faza bolșevică a revoluției, a plecat cu 10 000 de dolari. În 1919, Comisia Overman a Senatului SUA a cercetat propaganda bolșevică și banii germani din Statele Unite și, întâmplător, a dat peste sursa celor 10 000 de dolari ai lui Troțki. Ancheta Comisiei Overman asupra colonelului Hurban, atașatul Washington în legația cehă, a produs următorul dialog:

Col. Hurban: Poate că Troțki a luat bani din Germania, însă nu va recunoaște. Lenin nu ar nega. Miliukov a dovedit că a primit 10 000 de dolari de la niște germani în timp ce era în America. Miliukov avea dovada, însă a negat. Troțki a negat, deși Miliukov avea proba.

Senatorul Overman: S-a afirmat că Troțki a primit 10 000 de dolari aici.

Col. Huban: Nu-mi amintesc care era suma, dar știu că a fost o chestiune între el și Miliukov.

Senatorul Overman: Și Miliukov a probat acest lucru?

Col. Huban: Da, domnule.

Senatorul Overman: Știi de unde i-a luat?

Col. Huban: Îmi amintesc că erau 10 000 de dolari; însă nu contează. Voi vorbi despre propaganda lor. Guvernul german cunoștea Rusia mai bine decât oricine și știa că, cu ajutorul acestor oameni, ar putea distruge armata rusă.

(La 5:45 după-amiaza, subcomisia a luat o pauză până a doua zi, miercuri, 19 februarie, la 10:30 dimineața).³

Este remarcabil cum comisia a luat brusc o pauză înainte ca sursa fondurilor lui Troțki să fie consemnată în arhivele Senatului. Când lucrările s-au reluat a doua zi, Troțki și cei 10 000 de dolari ai săi nu mai erau un subiect de interes pentru Comisia Overman. Mai târziu vom prezenta dovezi privind finanțarea activităților germane și revoluționare în SUA de către organizații financiare din New York; sursa celor 10 000 de dolari ai lui Troțki vor intra din nou în atenție.

O sumă de 10 000 de dolari de origine germană este menționată în telegrama britanică oficială către autoritățile navale canadiene din Halifax, care solicita ca Troțki și compania să fie debarcați de pe S.S. Kristianiafjord. Din raportul serviciilor de informații britanice, aflăm că Gregory Weinstein, care va deveni în 1919 un

membrii importanți al Biroului Sovietic din New York, a colectat în New York fonduri pentru Troțki. Aceste fonduri proveneau din Germania și au fost oferite via *Volks-zeitung*, un cotidian german din New York subvenționat de statul german.

În timp ce fondurile lui Troțki sunt oficial raportate ca fiind germane, Troțki a fost implicat activ în politica americană chiar înainte de a pleca din New York către Rusia și revoluția de acolo. În 5 martie 1917, ziarele americane vorbeau de creșterea posibilității unui război cu Germania; în aceeași seară în care Troțki a propus o rezoluție la o întâlnire a Partidului Socialist local, „cerând socialiștilor să încurajeze grevele și să se opună recrutării în eventualitatea unui război cu Germania”⁵. Leon Troțki a fost numit de *New York Times* „un revoluționar rus exilat”. Louis C. Fraina, care a co-sponsorizat rezoluția lui Troțki, a scris mai târziu – sub pseudonim – o carte necritică despre imperiul financiar Morgan intitulată *House of Morgan*.⁶ Propunerii Troțki-Fraina i s-a opus facțiunea Morris Hillquit, iar ulterior Partidul Socialist a votat împotriva rezoluției.⁷

O săptămână mai târziu, pe 16 martie, în timpul abdicării țarului, Leon Troțki a fost intervievat în birourile *Novii Mir*. Interviuul conținea o declarație profetică despre revoluția rusă:

[...] comisia care a înlocuit conducerea demisă în Rusia nu reprezenta interesele sau scopurile revoluționarilor și va avea, probabil, viață scurtă, renunțând în favoarea unor oameni care să ducă mai departe democratizarea Rusiei.⁸

Expresia „oameni care să ducă mai departe democratizarea Rusiei” îi vizează pe menșevicii și bolșevicii care se aflau atunci în exil și trebuiau să se întoarcă în Rusia. „Comisia” temporară a fost, prin urmare, numită „Guvern Provizoriu”, un nume care, trebuie să remarcăm, a fost folosit de la începutul revoluției din martie, dar nu a fost folosit după evenimente de către istorici.

Woodrow Wilson și un pașaport pentru Troțki

Președintele Woodrow Wilson a fost zâna cea bună care i-a oferit lui Troțki un pașaport de întoarcere în Rusia pentru a „duce mai departe” revoluția. Acest pașaport american a fost însoțit de